

ROCZNY (140) *ai*

ročny (134), **ročni** (6); *ročni Murm, BiałKat*; *ročny : ročni BibRadz (5:1), Calep (4:3)*.

o jasne.

sg m N ročný (27). ◊ *G ročného* (31); -ého (2), -(e)go (29). ◊ *D ročn(e)mu* (1). ◊ *A ročný* (5), *ročn(e)go* (4). ◊ *I ročn(e)m* (1). ◊ *L ročnym* (1). ◊ *f N ročnã* (1). ◊ *G ročn(e)j* (3). ◊ *A ročnã* (7). ◊ *I ročnã* (6). ◊ *n G ročn(e)go* (1). ◊ **[A ročn(e).]** ◊ *I ročnym* (2). ◊ *pl N m an ročni (cum sb: barankowie, wieprzkowie)* (2). *subst ročné* (13); -é (1), -(e) (12). ◊ *G ročných* (22). ◊ *D ročnym* (3). ◊ *A m an ročn(e) (cum sb: barany)* (1). *subst ročné* (6); -é (2), -(e) (4). ◊ *I m ročn(e)mi* (1). ◊ *L ročných* (2).

Sł stp: ročný, ročni, Cn: ročný, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII – XIX w.: ročný.

Przymiotnik od „rok” (140) :

1. Od znac. ‘okres czasu’; *annuus Murm, BartBydġ, Mącz, Modrz, Calag, Calep, JanStat, Cn; anniculus Vulg, PolAnt, Mącz, Calep, Cn; annualis HistAl, JanStat, Cn; annalis Mącz, Calep, Cn; annarius Calep, Cn; anniversarius Cn (112) : Annuus, Etwas das eins iars laⁿg wert es heißt auch ierlich. Roczny Murm 7; Annalis, ročný BartBydġ 10b; Mącz 10c, d; Ia^erlich. Roczny. Annuus. Calag 293b; Calep 73a.*

A. Od znac. ‘365(6) dni liczonych od dowolnego dnia’ (34) : *Anniculus, Quod est unius anni – Roczny. Calep 73a.*

Wyrażenie: »czwierć roczna« = *kwartał* (1): *S tych tedy wilkości/ każda ma podobieństwo fwe ku Czwierćiam Rocznym. Abowiem krew gorąca á wilka: podobna Wieśnie. Iáfna żość [...] podobná Látu. Czarna żość [...] podobna Ieśieni. Pypec álbo flegmá [...] podobna źimie. SienLek 41.*

a. Trwający jeden rok (3) : *niemogliśmy z radami nalfemi y z poſly Ziemiſkimi dluzei obrony wkoronie Polskiej iedno ročnã poſtanovicz, tedysmy do rad pańſtwa nalfego wielkiego Xięſtwa Litewſkiego to rozkazali, aby oni tez wtem rocze iednoſtainã obronę z Koronã Polſką dzierzeli ComCrac 11.*

Wyrażenie: »bieg roczny« = *roczny obieg Słońca wokół Ziemi* (2): *Intercalaris mensis, Mieſiac w którym yeden dzień przyładzają ku ſpełnieniu czãtemu biegu ročnemu/ yákoſzto bywa kãżdego roku przelępnego Mącz 31c; Zodiákem to Koło Grékowie miánuią: Bo wnim rózne źwierzęta porządkiem nayduią. [...] W tych dwanaſcie bieg ročný ſłónce odprãwuię KochPhaen 20.*

b. Mający jeden rok wieku; hornus *Mącz* (26) : **[działki roczne będą mówić głóły ſwoimi Leop 1577 4.Esdr 6/21 (Linde)].**

α. O zwierzętach (23) : *Ale ročni Barankowie ſrzedniã maiã complexiã miedzy wilgoćiã Iagniąt/ á miedzy fuchoćiã ſtarych owiecz FalZioł IV 2a, IV 3a, V 64; Leop Lev 14/10, Num 6/12, 14 [2 r.]; A dáry iego [Salamiela] były/ Miſá ſrebrna [...]. Nád to dwa Woły/ pięć Skopow/ pięć Kozłow/ pięć Báránow ročných ku ofierze ſpokoyney. BibRadz Num 7/41, Num 7/47, 53, 59, 65, Mich 6/6; Dniá oſmego [uzdrowiony z trãdu] wzyął dwu báránu niepomázanych/ tho ieſt zdrowych/ y owcę ročnã [...] ofiárował to v drzwi koſcielnych BielKron 37, 37v [2 r.], 38v, 39; Mącz 10c, 158b; Miedzy więczłzym Bydłem/ bárzo tuczy mięſo ſwinie/ [...] wieprzkowie Roczni/ álbo ktorým dwie lećie*

niemią *SienLek* 7v; *BudBib Ex* 29/38; Agnus, Foetus est ovis, qui annum nondum egressus est. – Baran, Szkop roczny. *Calep* 44b.

β. *O roślinach* (3) : Malleolus, Roczny łożysk winny/ Latorośl. *Mącz* 205b, 345c; Resex – Odczinek, roczni ktori potim ładzą dla rodzenia. *Calep* 916b.

c. *Sprawowany przez jeden rok* (1) : Tedy go [św. Sabę] wrzucili z wielkim v łożyie drzewem y vtopili dnia piątego po Wielkiej nocy. za panowania Walentynianá y Wálenta/ za Confulatu ábo rocznego wrzędu Rzymkiego Modestá y Arynteá. *SkarŻyw* 329.

d. *Zatrudniany na jeden rok* (1) : Oracz pługiem zárznie w ziemię: Ztąd y siebie/ y fwe plemię/ Ztąd roczną czeladź/ y wżytok Opátruie fwoy dobytek *KochSob* 70.

e. *Płacony za jeden rok pracy* (1) : A żeby żaden z poddanych náleznych [...] bądź beneficium iákiego Kościelného [...] álbo pod penfya iáką roczną [...] nieśmiał ani fie ważył przewidować ábo doftawác. *SarnStat* 923.

B. *Od znac.* 'rok kalendarzowy, okres od 1 I do 31 XII' (35) : Arenduią komu do roku terážniego wiołki ábo domu/ [...] Roku łożeć fetnego Nád tyśiácný [...]. Mowi [...]: Ieżcze mam rok trzymác: [...] Teraz (mowi) dopiero/ ták piác poczęto/ Y ták cały rok będą [...]. Przeto ieżcze trzymác mam/ poki nie przeftaná Piác tey liczby roczney: [*tj. 1600*] y ma za wygraná Tę kauzę *KlonWor* 79.

[*Wyrażenie*: »miesiące roczne«: Dobrego zdrowia rządzenie/ przes wżytki miefiące roczne/ iako fie káždy człowiek w yádlie y w piću/ y w pułzczaniu krwi/ ma rzędzić. *MymerRegim kt.*]

a. *Powtarzający się każdego roku, doroczny, coroczny* (25) : Etesiae [...], Roczne wiátry około fwiętey Margorzęty ná koždy rok przes czterdzieśy dni wieyácy. *Mącz* 108d, 302c.

Wyrażenie: »jarmark, targ roczny« = *annuale a. annum forum JanStat* [*szyk 3:1*] (3:1): Nundinae, Iármárk/ Roczny targ *Mącz* 251c; We Szremie cztérzy Iármárki roczné. Piérwży ná święto świętego Erázmého/ [...] Drugi ná święto Náviedzenia [...] Pánný Máriiéy [...]. Trzeci ná święto świętego Wáwrzyńcá [...]. A czwarty ná ś. Iádwigę *SarnStat* 1227, 1227, 1228.

α. *O świętach, obrzędach, ceremoniach; solemnis Mącz* (19) : Solemnis, Roczny/ vrocziŹty/ co zwálzczá w rok á w rok bywa trzimano y obchodzono. *Mącz* 389d, 265b; Pánie BOże/ ktorý Kościół twoy rocznym poftu czterdzieftu dni záchowaniem przeczyściác raczyfz: day to [...] áby [...] *LatHar* 350; [*ZbylEpit* 13].

Wyrażenia: [»roczny dzień« = *rocznica*: Exinde <dies tercius> natalicus <Pharaonis erat> y zatym roczny dzen narodzenya krolewkiego przyfzedl *TomZbrudzBrul Gen* 40/20.]

»roczny(-e) obchod(y)« (3): *Mącz* 120d, 398d; A Tertullianus [...] y Anniwerfarze álbo roczne obchody za żonę wfpomina. *WujJud* 229.

»roczn(i)a pamiątka« (6): Cypryan święty powiáda/ że [*apostołowie*] ná káždy czas/ gdy Męczenników/ zwycięstwá y rocznią pamiątkę czynili/ ofiáry ofiárowáli za vmárlé *BiałKat* 358v; PAnie Boże/ ktorý nas roczną pamiątką świętá Apoftołow twoich/ Philippá y Iákubá vwefelałz/ rácz to fpráwić/ ábyfmy [...] *LatHar* 430, 391, 418, 468; *WujNT* 349.

»święto roczne« [*szyk 5:2*] (7): mężowie nie miefzkáią fńami fpolnym przebywáním/ [...] á wżákże roczne fwięthá obchodzimy [*Annales tamen celebramus festiuitates*]/ á z mężmi nálezmi przee [!] trzydzieści dni miefzkáiąc/ rofkoŹy ciełfne fpráwuujemy. *HistAl* H3; O Pánie Boże/ ktorý nas

vroczyłytm zmartwychwftania Páńkiego świętem rocznym vwefelafz/ rácz nam to miłościwie dác/ áby [...] *LatHar* 359, +[12]v, 322, 323 žp, 331 *marg*, 332.

b. O powinnościach płatniczych (9) :

Wyrażenia: »czynsz roczny« = *annua pensio Murm, BartBydż; census annualis HistAl, JanStat; census annuus JanStat* [szyk 6:2] (8): *Murm* 7; *BartBydż* 10b; *HistAl* D6v; tedy fkázuiemy/ iż tákowy zbiegły pánu íwému trzy grzywny ma dác zá winę: y czynsz roczny cále/ który plácił/ będzie powinien záplácić *SarnStat* 657, 352, 380, 929, 1251; [Komorników w tych domiech jest natenczas 115, każdy s nich daje czynszu rocznego do zamku po gr 1 1/2 *LustrRus* I 25].

»dań roczna« (1): Gdy posłowie przifzli do Alexandrá/ podáli mu koronę złotą/ czyńsz y dań roczny [*census et tributa annualia*] obiecuiąc *HistAl* D6v.

»płat roczny« (1): Wołodimirz też Czerniehowfkie Xiążę/ Dawid y Olech Siewierfkie Xiążętá/ poftąpili mu [Światopelkowi] po ftu grzywien płátu rocznego *StryjKron* 200.

Szereg: »ani tegodniowy, ani roczny« (1): TEż wftáwiamy: iż Miítrz nád górmí przełożony nie ma mieć żadného czynszu z Zup/ áni tegodniowého/ áni roczného [*neque septimanalem neque annualem JanStat* 45] *SarnStat* 380.

C. Od znac. 'cały rok': przeznaczony na cały rok, dotyczący całego roku (6) : Małz do tego czáfu wćiefzne Zywyoty świętych/ małz Kátholickie wykłady Ewángeliy rocznych *LatHar* +3v; WTORA CZEŚĆ KAZAŃ ROCZNYCH NIEDZIEL. *SkarKaz* 273.

Wyrażenia: »roczny kalendarz« [szyk 1:1] (2): OPuściły fię w Roczny Káalendarzu wmyślnie rzeczy niektore (iáko te ktore zdawná Lácinnicy nazywáią/ álbo *Nonas*, albo *Idus*, albo *Kalendas*, etc) *LatHar* +[12]v, +[12]v.

»roczne księgi« (1): *Fasti*, [...] Roczne xięgi/ w których wíziłtki wftáwy [!] íwiąt Ceremoniey/ Obchodów kościelnych y fádów fą ogárnione. *Mącz* 118d.

»obchody roczne« (1): *Fastorum libri*, Xięgi wízelakich wftaw y Ceremoniey á obchodow rocznych. *Mącz* 118d.

D. Od znac. 'rok obliczeniowy' (o dobrach materialnych): uzyskany lub wydatkowany w ciągu roku, też dotyczący ceny za te dobra; annotinus Calep (25) : *Murm* 7; popifác Inwentarze każdego zaftáwnego imienia/ á obliczywłzy dochody ípráwiedliwie dác wydźierżec dźierzawcy onemu summę wedle dochodu rocznego *OrzRozm* S2; Zbytek/ fáfiedzi/ zbytek/ ktory iako morze Wízytko póżrze [...]. Malo mu ieden raz wízytki roczne ínopy/ zije on kiedy zafiędzie grunt zaraz i z chłopy. *KochSat* A4v; *Proventus*, Roczny vrodzay/ roczne żyto/ pożytek, dochód. *Mącz* 483b, 10d, 105d, 116b, 483b; *Calep* 73 [2 r.]; Táme zaráz z tego Summáryufzá roczney ordynáryey/ rofchod żywności może obmyślic Pan [...] y intratę/ wedlug vrodzáiu y przybyłych rocznych pożytkow/ wedle drogości ceny roczney/ może łacwiew obráchowawłzy wiedzieć. *GostGosp* 4; [Klucznikowi myta dają na tydzień per gr 3, a na sukno roczne fl. 4 *LustrRus* II 256].

Wyrażenia: »dochód roczny« = *proventus annuus Murm, Modrz; annuus re(d)ditus Mącz, Modrz* [szyk 7:5] (12): *Fiscus*, Skarb, Dochód roczny/ páński álbo Krolewski. *Mącz* 128d, 307b, 374b; Iesliby tákicy pilności nieprzyłożono/ dochody roczne bárzo by się łacno rozlázły/ y przyzłoby potym do oddalenia y záftáwiánia dochodow Zamkowych y Powiátowych *ModrzBaz* 22, 38; *ReszList*

166; ále obieráią [*na urząd woźnego*] człowieka bogoboynego/ cnotliwego [...] y opátruią go rocznem dochodem. *GórnRozm* G2; [Redditus Rent/ Ia^rlich einkomen Roczny dochod *ArtNom* N2v].

[»roczne pieniądze«: stanawszÿ oblicznie przed prawem gainem zvpelnem Stanislaw Pietraska, ze wziął od Woytka ÿasionka grziwne rocznich pieniędzy do svpelni zaplatÿ *KsięgaSądTrześ 1574 nr 1271.*]

»roczny(-e) pożytek(-ki)« = *annona Mącz* [szyk 5:1] (6): *GroicPorz* ddv; *Mącz* 10d [2 r.]; Vrządnicy w Ieśieni máią ípifáć ták crefcencye iáko przypłodki/ y wízelákie roczne przybyłe pożytki *GostGosp* 4, 4; iefzcze to nie wielka fumá/ v dzieśiátká grofzy pożytku rocznego/ [...] grofz ábo pułtorá odłóżyć ná ochronienie náłze *GrabPospR* N4v.

E. *Od znac.* 'któryś, określony rok': *który wydarzył się w ciągu określonego roku* (3) : *Annales*, *Dzieye roczne/ To yeft/ Hiłtoria* gdzie wíziłtki przigody y yne rzeczy które fie kolwiek czałów tych álbo przefzłych przetoczyły bywáją ípifowáne. *Mącz* 10d, 115a; *Calep* 72b.

F. *Od znac.* 'bieżący rok': *dotyczący bieżącego roku, tegoroczny; hornus Mącz; annotinus Cn* (1) : *Hornus*, *Látośny/ roczny. Mącz* 158b.

G. *Od znac.* 'rok jubileuszowy w Starym Testamencie' (2) :

Wyrażenia: [»niedziela roczna« = *siedem tygodni*: W puł niedzieli roczney/ to ieft, przez pułczwarta roku/ Chrzefcijańfká Ofiarę [*antychryst*] odeymuie *HerbOdpow* Aa7v.]

»święto roczne« = *świętowane u Żydów każdego siódmego roku* (2): Zaś náliczyłz łobie fiedm swiát rocznych [*Et numerabis tibi septem hebdomadas*] (to ieft) fiedm lat po fiedm kroć/ y będziefz mieć fiedm swiát rocznych czterdzieści y dziewięć lat. *BudBib Lev* 25/8.

2. *Od znac.* 'roki sądowe' (28) : tha to Anna [*Lesczyńska*] [...] tham ma stacz na pierwssem Roku yako na zavithym [...] A za kazdá Drogá Rocznią pyęczdziessyąth zlothych sprawa nyewysthempvyącz poth thym ze zakladem ma dacz tha tho anna Lesczynska *ZapWar* 1549 nr 2662, 1550 nr 2676.

Wyrażenie: »dzień roczny« [szyk 25:1] (26): Ia kom ya weczthernaszczye person dnya rocznego nyeprzyyechal szmyeczmy luky pauezamy dogospody do thwey anym thobye rany krwavey narączce lyevey zadal *ZapWar* 1503 nr 1927; Ia kom ya nyesaszethl dobrovolney drogy salchethnemu Maczyeyewy Szradony dnya Roczneho anym go szbyl *ZapWar* 1508 nr 2027; Iakom ya nyesbyl franciska Smor na vlyczy warschevye dnya rocznego any zadal yemv rany krwawy w nosch *ZapWar* 1520 nr 2257, 1503 nr 1925, nr 1926, 1504 nr 1958, 1505 nr 1994, 1508 nr 2026 (26).

Cf **COROCZNY, DOROCZNY, DWUROCZNY, JEDNOROCZNY, LATOWY, POŁROCZNI, POŁROCZNY, PRZEZROCZNY, [ROKOWY], [TAKROCZNY]**